

Η Ζ' Οικουμενική Σύνοδος

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Η Ζ' Οικουμενική Σύνοδος συνήλθε στη Νίκαια της Βιθυνίας από τις 24 Σεπτεμβρίου έως τις 13 Οκτωβρίου 787, με πρωτοβουλία της αυτοκράτειρας Ειρήνης, η οποία ασκούσε χρέη αντιβασιλέως. Υπό την προεδρία του Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως αγίου Ταρασίου [25 Φεβρ.] συγκεντρώθηκαν τριακόσιοι πενήντα ορθόδοξοι επίσκοποι, και σε αυτούς προστέθηκαν άλλοι δεκαεπτά ιεράρχες, οι οποίοι αποκήρυξαν την αίρεση των εικονομάχων.

Πλάι στους αντιπροσώπους του Πάπα Ρώμης και των Πατριαρχών Άντιοχείας και Ίεροσολύμων, οι μοναχοί -οί όποιοι υπέφεραν δεινούς διωγμούς επί βασιλείας των εικονομάχων αυτοκρατόρων Λέοντος Γ' Ίσαύρου (717-741) και Κωνσταντίνου Ε' Κοπρωνύμου (741-775)— αποτελούσαν έντονη παρουσία• ήταν περίπου εκατόν τριάντα έξι.

Μετά από επιμελή προετοιμασία, οι Πατέρες της Συνόδου αναθεμάτισαν τους αιρετικούς, οι όποιοι για περισσότερα από πενήντα έτη απαγόρευαν στους

ορθόδοξους χριστιανούς να τιμούν τις σεπτές εικόνες του Χρίστου και των αγίων Του διότι αυτό αποτελούσε δήθεν ειδωλολατρία. Έθεσαν έτσι τέρμα στην πρώτη περίοδο της εικονομαχίας, η οποία δμως ξέσπασε έκ νέου λίγα χρόνια αργότερα επί Λέοντος Ε΄ Ἀρμενίου (813-820) και δεν σταμάτησε οριστικά παρά το 843, χάρις στην αυτοκράτειρα Θεοδώρα και στον πατριάρχη άγιο Μεθόδιο [14 Ιουν.]. οι άγιοι Πατέρες άναθεμάτισαν τους αιρετικούς πατριάρχες Ἀναστάσιο, Κωνσταντίνο και Νικήτα, άποκήρυξαν τη δήθεν οικουμενική σύνοδο πού συνεκλήθη στο άνάκτορο της Ἱερείας με πρωτοβουλία του Κωνσταντίνου Ε΄ το 754, και κήρυξαν αιωνία τη μνήμη των αγίων υπερμάχων της Ὁρθοδοξίας: του πατριάρχου αγίου Γερμανού (715-730) [12 Μαΐου], του αγίου Ἰωάννου του Δαμασκηνού [4 Δεκ.], του Γεωργίου Κύπρου, και όλων όσοι είχαν υποστεί βασάνους και εξορίες ως υπέρμαχοι των αγίων εικόνων. Στον Ὅρο της πίστεως πού ανέγνωσαν στην έβδομη και τελευταία συνεδρία της Συνόδου, οι Πατέρες διεκήρυξαν:

«Ορίζομεν συν ακριβεία πάση και εμμελεία, παραπλησίως τω τύπω του τιμίου και ζωοποιού σταυρού ανατίθεσθαι τας σεπτάς και αγίας εικόνας, τάς έκ χρωμάτων και ψηφίδος και ετέρας ύλης επιτηδείως εχούσης, εν ταις αγίαις του Θεού εκκλησίαις, εν ιεροίς σκεύεσι και εσθήσι, τοίχοις τε και σανίσιν, οίκοις τε και οδοίς• της τε του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού εικόνας, και της αχράντου δεσποίνης ημών της αγίας Θεοτόκου, τιμίων τε αγγέλων, και πάντων αγίων και οσίων άνδρών. Ὅσω γάρ συνεχώς δι' εικονικής ανατυπώσεως ορώνται, τοσούτον και οι ταύτας θεώμενοι διανίστανται προς την των πρωτοτύπων μνήμην τε και επιπόθησιν, και ταύταις άσπασμόν και τιμητικήν προσκύνησαν απονέμειν, ού μην την κατά πίστιν ημών αληθινήν λατρείαν, η πρέπει μόνη τη θεία φύσει- άλλ' ον τρόπον τω τύπω του τιμίου και ζωοποιού σταυρού και τοις αγίοις εύαγγελίοις και τοις λοιποίς ιεροίς αναθήμασι, και θυμιαμάτων και φώτων προσαγωγήν προς την τούτων τιμήν ποιεισθαι, καθώς και τοις αρχαίοις εύσεβώς είθισται. η «γάρ της εικόνας τιμή έπι το πρωτότυπον διαβαίνει», και ο προσκυνών την εικόνα, προσκυνεί εν αυτή του εγγραφομένου την υπόστασιν. Ούτω γαρ κρατύνεται η των αγίων Πατέρων ημών διδασκαλία, είτουν παράδοσις της Καθολικής Εκκλησίας, της από περάτων εις πέρατα δεξαμένης το εύαγγέλιον».

Οι άγιοι Πατέρες ως εκ τούτου απεδείχθησαν υπέρμαχοι οχι μόνον των αγίων εικόνων αλλά, στην ούσία, αυτού του ιδίου του μυστηρίου της Ἐνανθρωπήσεως του Υιού του Θεού: «Πάλαι μεν ο Θεός ο ασώματος τε και ασχημάτιστος ουδαμώς είκονίζετο, νυν δε σαρκί οφθέντος Θεού και τοις άνθρώποις συναναστραφέντος εικονίζω Θεού το όρώμενον. Ού προσκυνώ τη ύλη, προσκυνώ δε τον της ύλης δημιουργόν, τον ύλην δι' έμέ γενόμενον και έν ύλη κατοικήσαι καταδεξάμενον και δι' ύλης την σωτηρίαν μου εργασάμενον, καϊ σέβων ού παύσομαι την υλην, δι' ής η σωτηρία μου είργασται». Προσλαμβάνοντας την ανθρώπινη φύση, ό Λόγος του

Θεοῦ την θέωσε χωρίς εκείνη να χάσει τα ιδιώματά της. Γι' αυτό τον λόγο, ενώ ἐν τη δόξα Του εἶναι ἀκατάληπτη στις αισθήσεις μας, ἡ ἀνθρώπινη φύση του Σωτήρος δύναται ὥστόσο να αποτυπωθεῖ. ἡ εἰκόνα του Χριστοῦ —τὴν πιστότητα της ὁποίας φυλάσσει ἡ παράδοση της Ἐκκλησίας— καθίσταται κατὰ συνέπεια ἀληθὴς παρουσία του θεανθρώπινου προτύπου της, ἀγωγὸς χάριτος καὶ ἁγιασμοῦ σε ὅσους με πίστη της ἀπονέμουν τιμητικὴ προσκύνηση.

Ἡ δεύτερη Σύνοδος της Νικαίας εἶναι ἡ ἑβδόμη καὶ τελευταία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος που ἀναγνωρίζει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Ὡστόσο αὐτὸ δεν σημαίνει ὅτι δεν μποροῦν να συγκληθοῦν στο μέλλον ἄλλες οἰκουμενικὲς Σύνοδοι, ἀλλὰ ὅτι ὡς ἑβδόμη ἡ Σύνοδος της Νικαίας συμπληρώνει τὸν ἀριθμὸ πού μέσα στην Ἁγία Γραφή ἀντιπροσωπεύει τὴν τελειότητα καὶ ολοκλήρωση (π.χ., Γεν. 2, 1-3). Σφραγίζει τὸ πέρας της περιόδου των δογματικῶν συγκρούσεων, πού επέτρεψαν στην Ἐκκλησία να διευκρινήσῃ με σαφεῖς καὶ ἀκριβεῖς ὁρισμοὺς τὰ ὅρια της ὀρθοδόξου πίστεως. Εφεξῆς, κάθε αἵρεση δύναται καὶ θα δύναται να ἀναχθεῖ σε μία ἀπὸ τις πλάνες πού ἀναθεμάτισε ἡ Ἐκκλησία στις οἰκουμενικὲς συνόδους, ἀπὸ τὴν πρώτη (325) ἕως τὴν ἑβδόμη (787) ἐν Νικαία Σύνοδο.

Πηγή: Νέος Συναξαριστὴς της Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἐκδόσεις Ἰνδικτος